

Paardenmiddel en kiespijn

De laatste tien jaar is er een enorme toename in het gebruik van de pijnstillers oxycodon. Dit wordt gezien als een gevaarlijke ontwikkeling omdat deze zware pijnstillers verslavend is. Ook bij kiespijn wordt dit middel gebruikt, maar is er echt zo'n paardenmiddel nodig, of zijn er andere oplossingen?

Fridus van der Weijden

Oxycodon is een morfine-achtige stof een zogeheten opiaat. Het onderdrukt pijnprikkels in het centrale zenuwstelsel en zorgt voor een euforisch gevoel. Dit middel komt in beeld als een lichter medicijn zoals bijvoorbeeld paracetamol of diclofenac de pijn niet onderdrukt. Het wordt regelmatig voorgeschreven bij hevige pijn na operaties, verwondingen en kanker. Oxycodon wordt door meerdere fabrikanten in diverse toedieningsvormen op de markt gebracht en is vooral risicovol bij langdurig gebruik door patiënten die verslavingsgevoelig zijn. Mensen die proberen te stoppen, krijgen vaak ernstige ontwenningsverschijnselen. Verslaafden zeggen dat het te vergelijken is met afkicken van heroïne: zweten, trillen, misselijk, maagkrampen en paniekaanvallen.

Verenigde Staten

In de Verenigde Staten is het gebruik van oxycodon volledig uit de hand gelopen. Deskundigen stellen dat de toegenomen aandacht voor pijn hierbij een belangrijke factor was. De Drug Enforcement Administration spreekt sinds 2015 van een 'epidemie' en een 'opioïden-crisis'. Spoedartsen signaleerden een opvallende toename aan sterfgevallen. Ook bij het overlijden van popster Prince wordt het overmatig gebruik van dit medicijn genoemd. Het afgelopen decennium werden delen van de VS in relatief korte tijd overspoeld met miljoenen pillen. Zo kreeg West-Virginia tussen 2007 en 2012 780 miljoen pillen geleverd. Dat zijn 433 pillen per inwoner. De hele

keten van artsen, apothekers, medische groothandels en farmaceuten verdienen in het Amerikaanse systeem veel geld met het voorschrijven van pijnstillers. De overheid heeft daarom een aantal maatregelen getroffen om te voorkomen dat de opioïden-crisis verder uit de hand liep en werden artsen en apothekers die exorbitant veel pillen verstrekten streng aangepakt. Ook de farmaceuten werden aangepakt waarvan bijvoorbeeld één bedrijf 600 miljoen dollar moest betalen vanwege het achterhouden van de verslavingsrisico's van het middel. Om misbruik van het medicijn tegen te gaan werd de formule van de pillen veranderd waardoor verslaafden ze niet meer kunnen verkrummelen en snuiven of spuiten.

Ligt een dergelijke verslavingsepidemie ook in Nederland op de loer? Op basis van cijfers van Stichting Farmaceutische Kenngetallen meldde dagblad Trouw dat het gebruik van oxycodon in acht jaar tijd is verviervoudigd. In 2017 slikten 490.000 Nederlanders oxycodon. Het 'taboe' op morfine en morfine-achtige producten lijkt de laatste jaren afgenomen. Voorheen werd het gebruik van morfine al snel geassocieerd met een aanstaand overlijden. Nu tegenwoordig de aandacht voor pijnbestrijding beter is geworden willen patiënten sneller zwaardere pijnstilling.

Tandheelkunde

Opioïden worden ook wel voorgeschreven aan mensen die veel last hebben van kies-

pijn. Van bijna 7 miljoen recepten die in de VS vanuit de tandheelkunde werden voorgeschreven waren antibiotica en opioïden met respectievelijk 59% en 20% de meest voorgeschreven medicijnen. In augustus dit jaar verscheen er een artikel in de Journal van de *American Medical Association* (JAMA) waarin beschreven werd dat mensen die opioïden kregen voorgeschreven voor het verwijderen van een verstandskies een risico hadden dat ze dit medicijn bleven doorgebruiken. Hoewel het maar om 1,3% van de patiënten ging moet dit toch een waarschuwing zijn dat mondzorgprofessionals het voorschrijven van opioïden moeten beperken. Wat dat betreft is een artikel dat eerder dit jaar in de Journal van de *American Dental Association* (JADA) verscheen interessant. Uit dit overzichtsartikel blijkt dat het bij acute kiespijn niet nodig is om de potentieel verslavende opioïden te gebruiken. Bij volwassenen werkte een combinatie van 400 milligram ibuprofen en 1000 milligram paracetamol zelfs beter met als bijkomend voordeel dat je er niet aan verslaafd raakt. Toch is ook hiermee voorzichtigheid geboden omdat in een recent artikel in de Journal van de *American College of Cardiology* (JACC) gewaarschuwd wordt voor het gebruik van nonsteroidal anti-inflammatoire drugs (NSAIDs), waartoe ook Ibuprofen behoort. In combinatie met anticoagulantia is er wel een verhoogde kans op bloedingen.

Ontstekingen

Acute pijn in het mond- en kaakgebied wordt meestal veroorzaakt door een ontsteking uitgaande van het gebit. De drie

belangrijkste soorten ontsteking zijn: tandvleesontsteking, ontsteking van het tandvlees rond een element in doorbraak, ontsteking uitgaande van de tandzenuw of het gebied rondom de tandwortelpunt. Deze ontstekingen veroorzaken de kenmerkende pijn, die wij kennen als kiespijn. Veel mensen ervaren dit als een van de ergste pijnen, vooral omdat de pijn vaak zeurend aanwezig is of gepaard gaat met felle stekende pijscheuten. Soms is er stekende pijn bij dichtbijten of tikken op het element. De rol van de tandarts moet vooral gericht zijn op het behandelen van de oorzaak van de klacht. Dus eerder restauratie, wortelkanaal behandeling of extractie van het betreffende gebitselement dan het voorschrijven van pijnstillers.

Samengevat is er geen paardenmiddel nodig om kiespijn te bestrijden en is een combinatie van lichtere medicijnen effectiever dan zwaardere (en verslavende) pijnstillers.

Fridus van der Weijden, Paro
Praktijk Utrecht

Referenties:

- Dana R, Azarpazhooh A, Laghapour N, Suda KJ, Okunseri C. Role of Dentists in Prescribing Opioid Analgesics and Antibiotics: An Overview. *Dent Clin North Am.* 2018; 62:279-294.
- Harbaugh CM, Nalliah RP, Hu HM, Englesbe MJ, Waljee JF, Brummett CM. Persistent Opioid Use After Wisdom Tooth Extraction. *JAMA.* 2018; 320: 504-506.
- Kent AP, Brueckmann M, Fraessdorf M, Connolly SJ, Yusuf S, Eikelboom JW, Oldgren J, Reilly PA, Wallentin L, Ezekowitz MD. Concomitant Oral Anticoagulant and Nonsteroidal Anti-Inflammatory Drug Therapy in Patients With Atrial Fibrillation. *J Am Coll Cardiol.* 2018; 72: 255-267.
- Koppen L, Suda KJ, Rowan S, McGregor J, Evans CT. Dentists' prescribing of antibiotics and opioids to Medicare Part D beneficiaries: Medications of high impact to public health. *J Am Dent Assoc.* 2018;149: 721-730.
- Moore PA, Ziegler KM, Lipman RD, Aminoshariae A, Carrasco-Labra A, Mariotti A. Benefits and harms associated with analgesic medications used in the management of acute dental pain: An overview of systematic reviews. *J Am Dent Assoc.* 2018; 149: 256-265.